

z něho spíše pravý opak žalobcova názoru. Podle § 1 první odstavec č. 3 a 4 není totiž překážkou, by členu nebyl pronajat — a tudíž ovšem i ponechán již pronajatý — byt v družstevním domě, třebaže člen má již byt, je-li jeho byt nezdravý nebo z jiných příčin nevyhovující nebo chce-li člen získáním družstevního bytu docílit lepšího pohodlí v bydlení. Tomu-li tak, nelze shledati důležitou závadu pro další trvání nájemní smlouvy ani v tom, že žalovaný bydlí v družstevním bytě a nikoli v některém z bytů ve svém nově postaveném domě, neboť nečiní nic jiného, než mu jest dovoleno právě naznačenými ustanoveními, že totiž dává přednost bydlení v domě družstevním před bydlením v jiném bytě, který má jinak k použití.

Čís. 10665.

Substituční případ nastává, nenabude-li napřed v závěti obmyšlený dědic dědictví ať ze zákona, ať ze závěti.

Na pořad práva pro odporující si dědické přihlášky (§ 125 nesp. říz.) jest poukázati jen, odporují-li si dědické tituly, dědické nároky z nich plynoucí. Přihlásí-li se ten, kdo byl ustanoven jen za dědice substitučního, jako přímý dědic ze závěti, nelze k tomuto jeho nároku vůbec vzítí zřetel.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1931, R I 205/31.)

Ve společné závěti Josefa V-a a jeho manželky Marie V-ové byla za dědičku Josefa V-a ustanovena především jeho manželka Marie V-ová, ale tak, že po její smrti veškerá pozůstalost měla připadnouti jejich vnučce Růženě S-ové, když by však tato zemřela, měl býti dědicem jejím i jejich (Josefa a Marie V-ových) jejich zeť a její otec Josef S. a teprve pak byla ustanovena za dědice nadace pro vánoční podělování chudé školní mládeže pro případ, že by oba testatoři, anebo jeden z nich přežili svou vnučku Růženu S-ovou a jejího otce Josefa S-a. K pozůstalosti po Josefu V-ovi přihlásila se pozůstalá vdova Marie V-ová a vnučka Růžena S-ová ze zákona a řečená nadace ze závěti. P o z ů s t a l o s t n í s o u d přijal dědické přihlášky na soud a poukázal na pořad práva nadaci, r e k u r s n í s o u d napadené usnesení potvrdil.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvnímu soudu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Jde zatím jen o pozůstalost po Josefu V-ovi, nikoli také již po Marii V-ové, která ještě žije. Podle jasného a nepochybného doslovu společné závěti Josefa V-a a jeho manželky Marie V-ové za dne 1. dubna 1929, o niž nadace opírá své právo dědické, byla za dědičku zůstavitele ustanovena především jeho manželka, nynější vdova Marie V-ová, ale tak, že po její smrti veškerá pozůstalost má připadnouti jejich vnučce Růženě S-ové, kdyby však tato zemřela, že jest jejich i jejím dědicem

jejich zeť a její otec Josef S., a teprve pak povolána jest nadace k dědictví jako dědic náhradní pro případ, že by testátoři nebo jeden z nich přežili svou vnučku Růženu S-ovou i jejího otce, jejich zetě S-a. Tato podmínka povolání nadace k dědictví musí se splnit, než povolání nastane, substituční případ musí napřed nastati, pozůstalá vdova zůstavitelova musí přežít řečené dvě osoby (Růženu S-ovou a Josefa S-a). Ana však i vdova i tyto dvě osoby ještě žijí, nenastal ještě případ substituce pro nadaci a ani se neví, zda a kdy vůbec nastane. Jde tedy jen o to, že nastati může, pročez jest otázkou, zda s ním, se substitučním právem dědickým nadace v projednávání pozůstalosti Josefa V-a jest počítati a k jejímu zajištění učiniti příslušné opatření (§ 158 a 174 čís. 3 nesp. říz.). Jest ještě předeslati, že závěti byla vytknuta neplatnost podle § 594 obč. zák., ježto byl svědkem zeť vdovy a otec vnučky Josef S., že následkem toho, ježto se neplatnost týkala právě vdovy a vnučky, jim zůstavené pozůstalosti («des ihnen zugedachten Nachlasses»), přihlásily se tyto dědičky ze zákona, že se však nadace přihlásila také jako dědička, avšak nikoli jako substituční, nýbrž jako pravá a výhradná dědička ze závěti, jež jest, jak praví, ohledně ni platná (ježto svědek ohledně ní vadný nebyl), a neuznává dědické právo vdovy a dcery, ježto ze závěti děditi nemohou pro její neplatnost právě proti nim působící. Jde o dvě otázky: a) Jest pravdou, že nadace je při tomto stavu věci prvou a výhradnou, t. j. přímou a jedinou dědičkou ze závěti, takže její právo ze závěti vylučuje zákonné právo vdovy a dcery? A ne-li, trvá-li zákonné dědické právo vdovy a dcery, b) zda substituční právo nadace trvá i při tomto zákonném dědickém právu vdovy a dcery. Ad a) Zastává-li stěžovatelka, pokládajíc nařízenou substituci za fideikomisární, názor, že nadace jest přímou a jedinou dědičkou ze závěti, ježto prý napřed povolána dědička, vdova Marie V-ová a napřed povolání »svěřenští náhradníci« děditi nemohou, ježto ohledně nich jest závěť neplatná, kdežto ohledně nadace jest platná, jest jí odvětiti, že sice nadace jest jedinou dědičkou ze závěti, ale nikdy přímou, nýbrž substituční a že vychází z naprosto mylného předpokladu, pravíc, že dědička vdova a náhradníci předcházející nadaci děditi »nemohou«, vždyť sama uznává, že se dědička vdova a náhradnice vnučka přihlásily k dědictví ze zákona (právě proto, že se závěti vytýká ohledně nich neplatnost), a že § 604 obč. zák., o němž se stěžovatelka sama opírá, nepraví, že substituční případ nastává, nenabude-li přední dědic dědictví ze závěti, jak stěžovatelka praví a si představuje, nýbrž prostě a všeobecně praví, že substituční případ nastane, když napřed povoláný dědic dědictví nenabude, nevylučuje tedy, by ho nabyt ze zákona. Ba, jest doložiti, že jest přípustné, by zůstavitel svému zákonnému dědici určil substituta pro případ, že dědictví nenabude. Nelze převracetí smysl závěti tak, že testátoru šlo především o nadaci, že k vůli ní chtěl odstrčiti vdovu i vnučku. Naopak je patrná jasná jeho vůle, že, dokud tu tyto osoby (jakož i S.) jsou, nadace není povolána. Nadace nemůže si osobovati ze závěti právo dědičky přímé, ana závěť jí zřizuje jen právo substituční, takže není v této otázce příčiny odkazovati strany na pořad žaloby, nýbrž na takové

libovolné, obsahu závěti zcela zřejmě odporující tvrzení nelze prostě vzít zřetel. Právě-li § 125 nesp. říz., že když si »příhlášky« odporují, má být jedna strana poukázána na pořad žaloby, znamená to, jak hned následující § 126 pádně dokazuje, dosazuje místo přihlášky dědický nárok a mluví o titulech dědických (o smlouvě, o závěti, o zákonu), správně, že si odporovati musí dědické tituly, dědické nároky z nich plynoucí. Příhláška dědice nezakládá hmotné právo, nýbrž opravňuje jen, byla-li na soud přijata, přihlásivší se osobu k účastenství v řízení pozůstalostním, takže na tom zcela nic nezáleží, že si snad přihlášky odporují, jen když si neodporují dědické tituly, dědická práva. Učinila-li tudíž nadace přihlášku, k níž jí její dědický titul, závěť, nikterak neopravňuje, přihlášku, jako přímá a jediná dědička ze závěti, kdežto podle závěti jest jen dědičkou substituční pro případ, že by vdova přežila ony dvě osoby (vnučku a zetě), nevezme se na tento v přihlášce si osobovaný, ale v dědickém titulu naprosto nezaložený nárok prostě žádný zřetel, neboť nelze řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. zaváděti na každé zcela libovolné a ničím nedoložené, čiře ze vzduchu vzaté tvrzení nároku. Zůstává tudíž jen otázkou ad b), zda i zákonné dědické právo vdovy a dcery jest omezeno testamentárně nařízenou substitucí nadace a do jaké míry. V tomto bodě však nebylo provedeno ještě řízení, neboť zákonné dědičky vdova a dcera nebyly ještě vůbec o této otázce slyšeny a nevyjádřily se ani z vlastního popudu. Musí tedy být slyšeny a, uznají-li substituční právo nadace, bude na právo to podle § 158 a 174 čís. 3 nesp. říz. zřetel vzít. Neuznají-li je však, teprv pak bude tu spor a spor ten rozhodne, bude-li jen sporná otázka právní, hned po projednání věci, v němž oběma stranám musí být popřáno sluchu s jich vývody, pozůstalostní soud sám pořadem stolic, a jen pak, bude-li sporná nějaká rozhodná skutečnost, kterou nelze zjistiti jinak než důkazem provedeným ve formách civilního řádu soudního, odkáže nadaci podle § 2 čís. 7 nesp. říz. na pořad žaloby, by ji podala do určité lhůty, sice že by se při projednání pozůstalosti na substituci tu nevzal zřetel.

Čís. 10666.

Náhradu podle § 1042 obč. zák. lze žádati i tehdy, nebyl-li ten, za něhož byl náklad učiněn, k němu povinen ze zákona, nýbrž ze smlouvy.

V pochybnosti se zavazovací úmysl podle § 1042 obč. zák. předpokládá; opak jest dokázati odpůrci.

To, že šlo o smlouvu ve prospěch třetí osoby, není o sobě na závalu nároku podle § 1042 obč. zák.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1931, Rv II 569/29).

Žalovaný Josef K. zavázal se své matce, že bude živiti svého bratra Františka K-a ml. Vrátil se z Ruska, živil otec obou bratrů František K. sám Františka K-a ml. a domáhal se napotom ve sporu Ck II a 130/28 náhrady na žalovaném. Tato žaloba byla původně zamítnuta. Ve sporu,